

dronegebruik staat eveneens op de Europese agenda. Ook in die context pleit de NvJ voor ruimere regels in het belang van een vrije pers (via *www.nvj.nl*, september 2015).

Dat belang van een vrije pers is ook de aanleiding voor de petitie ‘Stop Journalisten Vogelvrij in Turkije’, die is ondertekend door de NvJ en andere ‘Nederlandse journalisten, radio- en televisiemakers, bloggers, schrijvers en verdedigers van het vrije woord’ (via *www.nvj.nl*, september 2015). De petitie is op 22 september jl. aangeboden aan de vaste commissie van Buitenlandse Zaken inzake perscensuur in Turkije. De petitie wil dat de Nederlandse regering stelling neemt tegen de beperkingen van de persvrijheid en de criminalisering van journalisten in Turkije.

Dan de wijziging van de Mediawet, die al een tijdje op de agenda stond (zie o.a. *KwartaalSignaal* 135, p. 7806 en *KwartaalSignaal* 136, p. 7879). Vanaf eind augustus is geleidelijk het pakket rond het wetsvoorstel openbaar geworden: het bevat o.a. het nader rapport van de staatssecretaris na het advies van de Raad van State (*Kamerstukken II*, 2014/15, 34264, 4), het wetsvoorstel van 25 augustus (*Kamerstukken II*, 2014/15, 34264, 2), en verdere verslagen en nota’s (*Kamerstukken II*, 2014/15, 34264, 6, *Kamerstukken II*, 2014/15, 34264, 8).

Het wetsvoorstel is de derde en laatste stap in het moderniseringsproces van het publieke mediabestel. De eerdere twee stappen bestonden uit vermindering van het aantal omroeporganisaties in 2013 en financiële maatregelen, waaronder bezuinigingen. Deze derde stap wordt als richtingbepalend gezien voor een toekomstbestendig publiek mediabestel.

Noemenswaardig is de motivatie voor het bestaansrecht van het publieke mediabestel in de Memorie van Toelichting, die uitvoerig ingaat op de rol voor de publieke omroep gezien het enorme media-aanbod in de huidige tijd. Volgens de memorie is de regering overtuigd van een blijvend belang voor een publiek mediabestel, maar moet de invulling van de publieke taak worden aangepast. Hierin moet een balans gevonden worden tussen bijvoorbeeld enerzijds de gegroeide noodzaak om binnen het grote media-aanbod betrouwbare nieuwsvoorziening te verzorgen, en anderzijds rekening te houden met het aanbod dat er al is. Volgens de memorie zijn er vier redenen waarom het publieke mediabestel toch een ‘belangrijke pijler’ in het mediabeleid blijft: 1. het vullen van een ‘lacune’ wat betreft content die een publieke functie heeft maar niet via de markt aangeboden zou worden; 2. het uitoefenen van een verbindende functie als drager van de Nederlandse culturele identiteit; 3. het verzorgen van onafhankelijke informatievoorziening als ‘publieke waakhond’; en 4. het bijdragen aan innovatie binnen het media-aanbod door zonder druk van de markt te experimenteren met programmering.

Wat de publieke mediaopdracht betreft, benadrukt de memorie dat de publieke omroep media-aanbod moet verzorgen dat een breed en divers publiek bereikt, informeert, educatief is en de Nederlandse culturele identiteit reflecteert. Programma’s die *alleen* op ‘plezier en vermaak’ zijn gericht, worden onnodig genoemd om de democratische, sociale en culturele behoeften van het publiek te dienen.

MEDIARECHT

AAK20157947

J.M. Breemen, V.E. Breemen

Regelgeving en beleid

Ten eerste een korte update wat betreft de journalistieke inzet van drones voor nieuwsgaring. De Nederlandse Vereniging voor Journalisten (NVJ) vond de bestaande regeling ‘onwerkbaar’ en dagvaardde de Staat (*KwartaalSignaal* 136, p. 7879). Inmiddels zijn er sinds 1 juli nieuwe regels en volgens de NvJ is de ongelijkheid tussen particulier en professioneel dronegebruik verminderd (via *www.nvj.nl*, juli 2015). Maar journalisten zouden nog steeds voorafgaande ontheffing moeten aanvragen voor het gebruik van drones, en dat was juist een van de redenen voor het proefproces. De NvJ wil laten onderzoeken of een uitzondering voor journalisten mogelijk is. Journalistiek

Ofwel, wanneer vermaak een *doel op zich* is, wordt er geen kernzaak van de publieke omroep mee vervuld. Amusement kan nog wel op twee vlakken een rol spelen, zoals toegevoegd in een nieuw onderdeel a1 van artikel 2.1, namelijk: als middel om een informatief, cultureel of educatief doel te bereiken, of om een breed en divers publiek te trekken en te binden aan de publieke omroep. Deze wijzigingen zijn opgenomen in het nieuwe artikel 2.1 van de Mediawet 2008 en zijn een punt van veel discussie (geweest).

Ook in het nader rapport is de toelichting van de staatssecretaris op dit controversiële element in het wetsvoorstel een kernpunt – de omschrijving van de publieke mediaopdracht. De Afdeling advisering van de Raad van State stelt dat de omschrijving van de opdracht in het uiteindelijke voorstel ruimer lijkt dan die in de brief van 13 oktober 2014 (zie *KwartaalSignaal* 134, p. 7733, *Kamerstukken II*, 2014/15, 32827, 67). De staatssecretaris legt uit dat volgens de regering de formulering in het voorstel duidelijk weergeeft dat programma's met amusement als *doel op zich* niet tot de kerntaken van de publieke omroep behoren. Daartoe wordt 'verstrooiing' uit het artikel 2.1 Mediawet 2008 geschrapt. De staatssecretaris benadrukt echter dat amusement wel ingezet kan worden *ten dienste van informatie, cultuur en educatie*. Daarom wordt de suggestie van de Afdeling om de formulering van de publieke mediaopdracht aan te passen niet meegenomen.

Overigens zijn er ook nog nadere adviezen uitgebracht door de Raad voor Cultuur en het Commissariaat voor de Media omtrent het concessiebeleidsplan van de NPO 2016-2020 (zie voor de signalering van het concessiebeleidsplan *KwartaalSignaal* 136, p. 7879-7880, voor het advies van de Raad van 17 september jl.: www.cultuur.nl/upload/documents/adviezen/Advies-CBP-2016-2020-NPO-17-sept.pdf, en voor het advies van het Commissariaat van 15 september jl.: www.cvdv.nl/wp-content/uploads/2015/09/CBP-advies-3.pdf). Tot slot wordt hier in het kader van het mediabeleid nog opgemerkt dat programmamakers en bekende Nederlanders op 13 oktober jl. met een paginagrote advertentie in de krant de Tweede Kamer gevraagd hebben tegen de Mediawet te stemmen. Ze uitten hiermee hun zorgen over de grote rol voor de NPO en hun vrees voor inhoudelijke bemoeienis. De oproep stelde: 'De macht die de NPO met deze Mediawet krijgt, is een directe bedreiging van de redactionele vrijheid van omroepen en programmamakers' (via www.nu.nl, 13 oktober 2015). Ondanks deze oproep is de nieuwe Mediawet half oktober met ruime meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer.

Over naar de Raad van Europa. Vanwege Bosnië en Herzegovina's voorzitterschap van het Comité van Ministers vond op 14 augustus jl. een conferentie plaats over 'Women in today's European film industry: gender matters. Can we do better?' De conferentie heeft geresulteerd in een verklaring over gendergelijkheid in de filmindustrie. De verklaring ziet gendergelijkheid als 'equal visibility, empowerment, responsibility and participation of both women and men in all spheres of public and private life' en benadrukt de mensenrechten- en demo-

cratie connotaties van gendergelijkheid. Meer specifiek erkent de verklaring het belang van audiovisuele werken in Europese cultuur, terwijl ook wordt geobserveerd dat vrouwen zijn ondervertegenwoordigd op topposities in de filmindustrie. De ondertekenaars – vertegenwoordigers van de deelnemende staten aan de conferentie – verklaren dan ook hun inzet voor meer gendergelijkheid in de Europese audiovisuele industrie, onder andere door hier meer aandacht voor te vragen. Ze verzoeken de Raad van Europa om beleid in de lidstaten te stimuleren dat gericht is op een blijvende verbetering in de situatie van genderongelijkheid.

Rechtspraak

Een korte update in de *louche advocaat*-zaak (*KwartaalSignaal* 134, p. 7734). Onder andere vanwege de 'aard, context en strekking' van de cartoon van geïntimeerde als publieke persoon, heeft het hof in hoger beroep geoordeeld dat het recht op vrijheid van meningsuiting in dit geval zwaarder weegt dan het recht op bescherming van een goede naam, zodat de cartoonist de spotprent niet hoeft te rectificeren (Hof Den Bosch 14 juli 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:2624).

Op Europees niveau aandacht voor de *Satamedia*-zaak. In 2008 gaf deze zaak het Europees Hof van Justitie nog de gelegenheid om de media-exceptie in het gegevensbeschermingsrecht te interpreteren. Via terugkoppeling naar de nationale rechter is de zaak nu bij die andere Europese rechter terechtgekomen (EHRM 23 juni 2015, 931/13, *Satakunnan Markkinapörssi Oy en Satamedia t. Finland*). De context van de zaak is als volgt. Twee Finse mediabedrijven publiceerden jaarlijks openbare belastinggegevens van 1,2 miljoen belastingbetalers (ofwel eenderde van alle belastbare personen in Finland) in een magazine en via een SMS-dienst. De Finse Data Protection Ombudman probeerde deze praktijk te stoppen, maar volgens lagere Finse bestuursrechters was de praktijk toegestaan op grond van de media-exceptie. De hoogste bestuursrechter had vervolgens interpretatievragen gesteld aan het Europees Hof van Justitie over de media-exceptie in de richtlijn Bescherming Persoonsgegevens. Onder verwijzing naar het belang van de vrijheid van meningsuiting in een democratische samenleving, oordeelde het Hof van Justitie dat het begrip 'journalistiek' ruim geïnterpreteerd moet worden. De media-exceptie geldt daarom niet alleen voor mediabedrijven, maar voor iedereen die werkzaam is in de journalistiek. In dat opzicht zijn alle activiteiten die tot doel hebben om informatie, meningen of ideeën aan het publiek bekend te maken 'journalistieke' activiteiten. Of daarvan sprake is, is aan de nationale rechter. In de onderliggende zaak waarin de afweging tussen het recht op privacy en het recht op vrijheid van meningsuiting centraal staat, oordeelde de hoogste Finse bestuursrechter dat de mediabedrijven geen beroep konden doen op de media-exceptie: de wijze en mate van publicatie van de persoonsgegevens werd niet gerechtvaardigd door een publiek belang. Het Straatsburgse mensenrechtenhof is

meegegaan in die redenering: het verbod van de betreffende publicatie door de nationale autoriteiten is geen schending van de vrijheid van meningsuiting onder artikel 10 EVRM.

Literatuur

- N. Helberger, K. Kleinen-von Königslöw & R. van der Noll, 'Regulating the new information intermediaries as gatekeepers of information diversity', *Info* 2015, afl. 6, p. 50-71;
- P.B. Hugenholtz, *De Rechtspositie van de Audiovisuele Maker binnen de Publieke Omroep* (Onderzoek in opdracht van de Raad voor Cultuur), Amsterdam, juli 2015;
- P. Kreijger, 'Amusement, omdat het moet', *Mediaforum* 2015, afl. 5, p. 193;
- S. Kulk & F.J. Zuiderveen Borgesius, 'Freedom of Expression and "Right to Be Forgotten" Cases in the Netherlands after Google Spain', *European Data Protection Law Review* 2015, afl. 2, p. 113-125;
- B. van der Sloot, 'Annotatie bij Europees Hof voor de Rechten van de Mens 16 juni 2015 (Delfi AS/Estland)', *European Human Rights Cases* 2015, afl. 9, nr. 172;
- D. Voorhoof, 'De aansprakelijkheid van online nieuwsplatforms na Delfi', *Mediaforum* 2015, afl. 5, p. 194-204;
- M. de Wilde, 'Meer of minder vrijheid van meningsuiting', *NJB*, afl. 28, p. 1921-1925.